UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

21 päivänä heinäkuuta 2011 *

Asiassa C-194/09 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 29.5.2009,

Alcoa Trasformazioni Srl, kotipaikka Portoscuso (Italia), edustajinaan avvocato M. Siragusa, Rechtsanwalt T. Müller-Ibold, Rechtsanwalt T. Graf ja avocat F. Salerno,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan komissio, asiamiehenään N. Khan, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. N. Cunha Rodrigues sekä tuomarit A. Rosas, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh ja P. Lindh (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Jääskinen,
kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.6.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.9.2010 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Alcoa Trasformazioni Srl (jäljempänä Alcoa) vaatii valituksellaan, että unionin tuomioistuin kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-332/06, Alcoa Trasformazioni vastaan komissio, 25.3.2009 antaman tuomion (jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla tämä hylkäsi Alcoan kanteen, jolla tämä vaati komission päätöksen 2006/C 214/03, joka on annettu tiedoksi Italian tasavallalle kirjeitse 19.7.2006 ja jolla aloitettiin EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely valtiontukiasiassa C 36/06 (ex NN 38/06) – Sähkön suosituimmuustariffit Italian energiavaltaisille

teollisuudenaloille (EUVL C 214, s. 5; jäljempänä riidanalainen päätös), osittaista kumoamista siltä osin kuin se koskee Alcoalle kuuluviin alumiinitehtaisiin sovellettavia sähkötariffeja.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) ’tuella’ toimenpiteitä, jotka täyttävät kaikki [EY 87] artiklan 1 kohdassa asetetut tunnusmerkit;

b) ’voimassa olevalla tuella’

i) tukia, jotka olivat olemassa ennen perustamissopimuksen voimaantuloa kyseisessä jäsenvaltiossa, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka on otettu käyttöön ennen perustamissopimuksen voimaantuloa ja joita voidaan soveltaa edelleen perustamissopimuksen voimaantulon jälkeen – –;

ii) hyväksyttyjä tukia eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka komissio tai neuvosto on hyväksynyt;

– –

v) tukia, joiden voidaan katsoa olevan voimassa olevia tukia, koska voidaan osoittaa, että ne käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia, mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä. Jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä, näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena;

c) 'uudella tuella' kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset;

– –

f) 'sääntöjenvastaisella tuella' uusia tukia, jotka on otettu käyttöön [EY 88] artiklan 3 kohdan vastaisesti;

– –"

3 Asetuksen N:o 659/1999 2 artiklan 1 kohdan mukaan "asianomaisen jäsenvaltion on riittävän ajoissa ilmoitettava komissiolle kaikista suunnitelmistaan myöntää uutta tukea". Kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädetään, että uutta tukea "ei saa ottaa käyttöön ennen kuin komissio on tehnyt, tai sen katsotaan tehneen, päätöksen tällaisen tuen hyväksymisestä".

4 Mainitun asetuksen 4 artiklan 1–4 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Komissio tutkii ilmoituksen heti sen saatuaan. Komissio tekee päätöksen 2, 3 tai 4 kohdan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 artiklan soveltamista.

2. Jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitettu toimenpide ei ole tukea, se tekee asiasta tämän seikan toteavan päätöksen.

3. Jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ei ole epäilyjä ja jos toimenpide kuuluu [EY 87] artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, se päättää, että tuki soveltuu yhteismarkkinoille – –. Päätöksessä on mainittava, mitä perustamissopimuksen mukaista poikkeusta on sovellettu.

4. Jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyjä, se päättää aloittaa [EY 88] artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, jäljempänä 'muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös.'"

5 Saman asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetään asiaan liittyvät oikeudelliset seikat ja tosiseikat lyhyesti, komission alustava arvio ehdotetun toimenpiteen tukiluonteesta ja epäilyt toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Päätöksessä pyydetään asianomaista jäsenvaltiota ja muita asianomaisia osapuolia esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa, joka yleensä on enintään yksi kuukausi. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa komissio voi jatkaa asetettua määräaikaa."

6 Asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 1 kohdan mukaan "muodollinen tutkintamenettely päätetään päätöksellä tämän artiklan 2–5 kohdan mukaisesti". Mainittujen kohtien mukaan komissio voi todeta, ettei ilmoitettu toimenpide ole tukea, että ilmoitettu tuki soveltuu yhteismarkkinoille, että ilmoitetun tuen voidaan katsoa

soveltuvan yhteismarkkinoille, jos tietyt ehdot täyttyvät, tai ettei ilmoitettu tuki sovellu yhteismarkkinoille.

7 Asetuksen N:o 659/1999 10 artiklan 1 kohdassa säädetään ilmoittamattomista toimenpiteistä, että ”jos komissiolla on miltä hyvänsä taholta saatuja tietoja oletetusta sääntöjenvastaisesta tuesta, se tutkii tiedot viipymättä”. Saman asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa säädetään, että tutkinnan päätteeksi on tarvittaessa tehtävä muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös.

8 Voimassa olevia tukiohjelmia koskevasta menettelystä on säädetty asetuksen N:o 659/1999 17–19 artiklassa. Kyseisen asetuksen 18 artiklassa säädetään, että jos komissio ”katsoo, että voimassa oleva tukiohjelma ei sovellu tai ei enää sovellu yhteismarkkinoille, se antaa suosituksen, jossa se ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä asianomaiselle jäsenvaltiolle”. Jos asianomainen jäsenvaltio ei hyväksy ehdotettuja toimenpiteitä, komissio voi saman asetuksen 19 artiklan 2 kohdan perusteella aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn.

Asian tausta

9 Asian taustalla olevat tosiseikat, sellaisina kuin ne ilmenevät valituksenalaisesta tuomiosta ja asianosaisten unionin tuomioistuimelle esittämistä huomautuksista, voidaan tämän tuomion kannalta tiivistää seuraavasti.

10 Valittaja Alcoa on Italian oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka omistaa Italiassa kaksi primaarialumiinia tuottavaa tehdasta, jotka sijaitsevat Portovesmessä

Sardiniassa ja Fusinassa Venetossa. Alumix SpA luovutti yksityistämisensä yhteydessä nämä tehtaat valittajalle.

11 Komissio päätti 1.10.1996 Italian tasavallalle tiedoksi annetulla ja julkaistulla päätöksellä 96/C 288/04 (EYVL C 288, s. 4; jäljempänä Alumix-päätös) 23.12.1992 aloittamansa ja 16.11.1994 laajentamansa menettelyn, joka koski muun muassa sähköntoimitustariffia, jonka Italian perinteinen sähköntoimittaja ENEL laskutti näiltä tehtailta. Tämä tariffi oli asetettu Comitato interministeriale dei prezzin (ministeriöiden välinen hintakomitea) 24.7.1992 tekemällä päätöksellä nro 13 (jäljempänä CIP:n päätös nro 13/92). Komissio totesi, ettei mainittu tariffi, jota sovellettiin 19.12.1995 annetun lain (decreto-legge; GURI nro 39, 16.2.1996; jäljempänä vuoden 1995 laki) 2 §:n mukaan 31.12.2005 saakka, ollut EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki.

12 Mainittu sähkötariffi perustui ENELin muuttuviin tuotantokustannuksiin ja osaan sen kiinteistä kustannuksista.

13 Komissio totesi, että kun ENEL sovelsi tätä tariffia primaarialumiinin tuotantoon Portovesmen ja Fusinan tehtaissa, se menetteli normaaleilla markkinaehdoilla toimivan toimijan tavoin, koska tällä tariffilla voitiin toimittaa sähköä sen tärkeimmille asiakkaille alueilla, joilla oli merkittävää sähköntuotannon ylikapasiteettia.

14 Autorità per l'energia elettrica e il gasin (sähköenergiasta ja kaasusta vastaava viranomainen) 29.12.1999 tekemällä päätöksellä nro 204/99 sähkötariffin hallinnointi siirrettiin paikallisille sähkönjakelijoille. Alcoan paikallinen sähkönjakelija ENEL laskutti

näin ollen Alcoalle suoritetut sähköntoimitukset standarditariffin eikä enää vuoden 1995 laissa tarkoitetun tariffin mukaan. ENEL myönsi sille sen sähkölaskussa mainitun hyvityksen, joka rahoitettiin kaikilta sähkönkuluttajilta Italiassa perityllä veronluonteisella maksulla ja joka vastasi laskutetun tariffin ja vuoden 1995 laissa säädetyn tariffin erotusta.

15 Autorità per l'energia elettrica e il gasin 9.8.2004 tekemällä päätöksellä nro 148/04 sähkötariffin hallinnointi annettiin paikallisten sähkönjakelijoiden sijasta julkisen elimen Cassa Conguaglio per il settore elettricon (sähköalan tasauskassa, jäljempänä tasauskassa) tehtäväksi. Tämän perusteella tasauskassa korvasi itse Alcoalle ENELin tältä laskuttaman tariffin ja vuoden 1995 laissa säädetyn tariffin erotuksen samalla veronluonteisella maksulla kerätyin varoin.

16 Italian viranomaiset antoivat 14.3.2005 väliaikaisen lain (decreto-legge) nro 35 (GURI nro 111, 14.5.2005, s. 4), joka muutettiin, muutosten jälkeen, laiksi 14.5.2005 annetulla lailla nro 80 (GURI nro 91, Supplemento ordinario, 14.5.2005; jäljempänä vuoden 2005 laki). Sen 11 §:n 11 momentin mukaan Alcoan kahteen tehtaaseen sovellettavan suosituimmuustariffin voimassaoloaikaa jatkettiin 31.12.2010 saakka. Tästä säännöksestä ei ilmoitettu komissiolle.

17 Vuoden 2005 laissa säädetään myös siitä, että Autorità per l'energia elettrica e il gas tarkistaa suosituimmuustariffin vuosittain. Mainitun viranomaisen 13.10.2005 tekemän päätöksen nro 217/05 mukaan kyseistä tariffia korotetaan joka vuosi 1.1.2006 lähtien eurooppalaisissa Amsterdamin (Alankomaat) ja Frankfurt am Mainin (Saksa) sähköpörsseissä mahdollisesti tapahtuvien hinnannousujen perusteella, kuitenkin korkeintaan 4 prosenttia vuodessa.

18 Komissio pohti riidanalaisessa päätöksessä, oliko Alcoalle myönnetty tariffi valtiontukea ja soveltuiko se EY 87 artiklan 1 kohdan mukaisella tavalla yhteismarkkinoille. Se mainitsi saaneensa tiedon vuoden 2005 lain 11 §:n 11 momentista toisen menettelyn eli päätöksen 2005/C 30/06, joka annettiin tiedoksi Italian tasavallalle kirjeitse 16.11.2004 ja jolla aloitettiin EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely valtiontukiasiassa C 38/2004 (ex NN 58/04) – Tuki Portovesme Srl:lle (EUVL 2005, C 30, s. 7; jäljempänä Portovesme-päätös), tekemiseen johtaneen menettelyn yhteydessä.

19 Komissio mainitsi riidanalaisen päätöksen 40–46 perustelukappaleessa, että sen oli tutkittava, oliko kyseinen tariffi valtiontukea. Komission mukaan sähkön hinnasta saatu alennus oli merkinnyt huomattavaa taloudellista etua alumiinia valmistavalle yritykselle. Hinnanalennus oli rahoitettu valtion varoin eli kaikkien Italian sähkönkuluttajien tasauskassalle maksamalla veronluonteisella maksulla. Mainittu hinnanalennus uhkasi vääristää kilpailua, ja sillä saattoi olla vaikutusta yhteisön sisäiseen kauppaan. Komissio päätteli näistä seikoista, että siihen voitiin soveltaa EY 87 artiklan 1 kohtaa.

20 Komissio mainitsi riidanalaisen päätöksen 47 perustelukappaleessa, että koska sille ei ollut ilmoitettu vuoden 2005 lain 11 §:n 11 momentista, kyseessä olevaa toimenpidettä oli pidettävä asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan f alakohdassa tarkoitetulla tavalla sääntöjenvastaisena ja että sen Alumix-päätöksessä esittämät aikaisemmat toteamukset, joiden mukaan Alcoalle myönnetty suosituimmuustariffi ei ollut voimassa oleva tuki, olivat esteenä kyseisen toimenpiteen pitämiselle voimassa olevana tukena.

21 Tämän jälkeen komissio esitti riidanalaisen päätöksen 49 ja 78 perustelukappaleessa, joista toinen koskee Fusinan ja toinen Portovesmen tehtaalle myönnettyä tukea, huolensa kyseisen toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

22 Komissio kehotti vielä riidanalaisen päätöksen 80 ja 81 perustelukappaleessa Italian tasavaltaa esittämään mahdolliset huomautuksensa ja toimittamaan sille kaikki tarpeelliset tiedot kyseisen tuen arvioimiseksi riidanalaisen päätöksen saamisesta laskettavassa yhden kuukauden määräajassa. Se muistutti, että EY 88 artiklan 3 kohdalla on lykkäävä vaikutus ja että komissio saattoi asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan mukaan velvoittaa jäsenvaltion perimään sääntöjenvastaisesti saadun tuen takaisin edunsaajalta.

Kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

23 Alcoa nosti 29.11.2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jolla se vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin se koski sen Fusinassa ja Portovesmessä sijaitsevilta tehtailta laskutettua sähköntoimitustariffia tai toissijaisesti päätöksen kumoamista siltä osin kuin kyseinen tariffi luokitellaan siinä sääntöjenvastaiseksi uudeksi tueksi.

24 Alcoa vetosi kanteensa tueksi kolmeen kanneperusteeseen. Se esitti ensinnäkin, että komissio luokitteli riidanalaisessa päätöksessä sen tehtaisiin sovelletun sähkötariffin virheellisesti valtiontueksi, vaikka mainitulla tariffilla, joka vastasi markkinatariffia, ei annettu niille mitään etua. Toiseksi se moitti komissiota luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden loukkaamisesta sillä perusteella, että mainittu päätös oli ristiriidassa Alumix-päätöksen kanssa. Kolmanneksi se esitti toissijaisesti, että komissio oli tutkinut kyseessä olevan toimenpiteen virheellisesti uusia tukia koskevassa menettelyssä voimassa olevia tukia koskevan menettelyn sijasta.

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen valituksenalaisella tuomiolla.

26 Se totesi ensimmäisestä kanneperusteesta ensinnäkin, että toimenpiteen luokitteleminen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä valtiontueksi ei ole luonteeltaan lopullinen ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittaman tällaisen päätöksen lainmukaisuutta koskevan valvonnan on rajoituttava sen tutkimiseen, onko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, ettei se voinut ratkaista kaikkia tätä arviointia koskevia vaikeuksia kyseisen toimenpiteen alustavan tutkinnan aikana.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsi ensin, ettei Alcoa kiistä komission näkemystä, jonka mukaan tariffin rahoittamisen mahdollistavat varat olivat valtion varoja, ja täsmensi sitten, ettei komissio ollut tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsottuaan alustavasti, että suosituimmuustariffilla annettiin Alcoan tehtaille etua. Se totesi tässä yhteydessä myös, että Alcoan väitteet, joiden mukaan komission olisi pitänyt ratkaista, vastasiko kyseinen tariffi markkinatariffia ja olivatko peruskriteerit, joihin komissio tukeutui todetessaan Alumix-päätöksessä, ettei kyse ollut edusta, vielä voimassa, oli hylättävä tehottomina. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi Alcoan väitteen, jonka mukaan komissio oli jättänyt noudattamatta perusteluvelvollisuuttaan erityisesti siksi, koska se ei ollut tutkinut näitä kriteereitä, ja muistutti, että sen arvioiminen, vastasiko kyseisille tehtaille myönnetty tariffi markkinatariffia, edellytti komission toteutettavaksi muodollisessa tutkintamenettelyssä kuuluvaa monitahoista taloudellista arviointia.

28 Toisen kanneperusteen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki, oliko komissio loukannut luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteita, joihin Alcoa saattoi Alumix-päätöksen johdosta vedota, kun se luokitteli suosituimmuustariffin uudeksi tueksi.

29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi sekä kannekirjelmästä että Alumix-päätöksestä ilmenevän, että kyseinen päätös koski vain vuoden 1995 lakia, jonka ajallinen soveltamisala rajoittui 10 vuoteen. Se lisäsi komission maininneen riidanalaisessa päätöksessä, että myönnetyn tariffin voimassaoloajan jatkaminen vuoteen 2010 saakka, josta sille ei ollut ilmoitettu, saattoi olla valtiontukea. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsi, ettei komissio ollut kyseenalaistanut

Alumix-päätöksessä tutkittua toimenpidettä koskevaa arviointiaan, ja totesi, ettei Alcoalla voinut olla mitään varmuutta siitä, että komissio päättäisi, ettei sille myönnetty tariffi ole valtiontukea.

30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti kolmannen kanneperusteen yhteydessä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tukea on pidettävä uutena tukena silloin, jos voimassa olevaa tukea muutetaan sisällöllisesti tai jos sen voimassaoloaikaa jatketaan. Se päätteli tästä, että silloin, jos toimenpiteen, jota komissio ei ole pitänyt valtiontukena, voimassaoloaikaa jatketaan tai sitä muutetaan sisällöllisesti, komissio voi tutkia sen vain uusiin tukiin sovellettavien menettelysäännösten mukaisesti.

31 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei käsiteltävässä asiassa kyseessä olevaa toimenpidettä voida pitää voimassa olevana tukena paitsi sen vuoksi, että se koskee Alumix-päätöksessä tutkitusta ajanjaksosta poikkeavaa ajanjaksoa, myöskään siksi, että kyseisen toimenpiteen rahoitustapaa oli muutettu suhteessa mainitussa päätöksessä tutkittuun toimenpiteeseen.

Asianosaisten vaatimukset

32 Valituksellaan Alcoa vaatii, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– kumoaa riidanalaisen päätöksen sen omistamiin alumiinitehtaisiin sovellettavia sähkötariffeja koskevilta osin

ja toissijaisesti

– palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen tutkittavaksi unionin tuomioistuimen tuomion mukaisesti

sekä molemmissa tapauksissa

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

33 Komissio vaatii, että valitus hylätään ja että Alcoa velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitus

34 Alcoa esittää valituksensa tueksi kaksi valitusperustetta. Ensimmäisellä valitusperusteella se vaatii toteamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissio saattoi aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn tutkimatta sitä, olivatko Alumix-päätöksessä esitetyt toteamukset muuttuneet pätemättömiksi. Toinen valitusperuste koskee virheellistä uusiin tukiin liittyvän menettelyn soveltamista.

35 Nämä kaksi valitusperustetta liittyvät läheisesti Alumix-päätöksen ajalliseen ja sisällölliseen ulottuvuuteen, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi valittajan mukaan virheellisesti. Alcoa käsittelee mainitun päätöksen ajallista ulottuvuutta

ensimmäisen valitusperusteen neljännessä osassa ja toisen valitusperusteen toisessa osassa sekä sen aineellista ulottuvuutta ensimmäisen valitusperusteen neljännessä osassa ja toisen valitusperusteen kolmannessa osassa esitetyssä argumentissa, jonka mukaan sähkötariffia ei ollut muutettu olennaisesti.

36 Valitus on tutkittava siten, että aluksi tutkitaan edellä mainitut osat ja mainittu argumentti.

Alumix-päätöksen ajallista ulottuvuutta koskevat ensimmäisen valitusperusteen neljäs osa ja toisen valitusperusteen toinen osa

Asianosaisten lausumat

37 Alcoa moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ensimmäisen valitusperusteen neljännellä osalla ja toisen valitusperusteen toisella osalla siitä, että tämä katsoi valituksenalaisen tuomion 105–107 kohdassa, että Alumix-päätös oli soveltamisajaltaan rajallinen. Alcoan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi näin toimimalla kyseistä päätöstä virheellisesti ja teki oikeudellisen virheen. Alcoa väittää yhtäältä, ettei Alumix-päätöksessä viitata nimenomaisesti vuoden 1995 lakiin, jolla määritettiin mainitussa laissa tarkoitetun sähkötariffin voimassaoloajaksi 10 vuotta ja johon ei sisälly mitään nimenomaista tai implisiittistä sen voimassaoloajan rajoitusta. Toisaalta Alcoa lisää, että vaikka Alumix-päätöstä pidettäisiinkin soveltamisajaltaan rajallisena, siihen sisältyvä toteamus siitä, ettei kyseessä ole valtiontuki, on yleispätevä eikä soveltamisajaltaan rajallinen.

38 Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki Alumix-päätöksen aivan oikein vuoden 1995 lain, jolla tariffin voimassaoloaika nimenomaisesti rajoitettiin 10 vuoteen, valossa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

39 On huomattava, että EY 225 artiklan ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan mukaan unionin tuomioistuimella ei ole valitusasiassa toimivaltaa määrittää ja arvioida asian tosiseikastoa, lukuun ottamatta tilannetta, jossa se on otettu huomioon vääristyneellä tavalla (ks. vastaavasti asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994, Kok., s. I-1981, 49 ja 66 kohta ja yhdistetyt asiat C-24/01 P ja C-25/01 P, Glencore ja Compagnie Continentale v. komissio, tuomio 7.11.2002, Kok., s. I-10119, 65 kohta).

40 Tässä yhteydessä on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 107 kohdassa esittämä näkemys Alumix-päätöksen soveltamisajan rajallisuudesta perustuu tiettyihin toteamuksiin. Ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kyseisen tuomion 105 kohdassa, että komissio otti Alumix-päätöksessä kantaa ENELin Alcoan tehtailta vuosina 1996–2005 laskuttamaan sähköntoimitustariffiin. Sitten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti samassa kohdassa, että vaikka Alumix-päätöksessä ei mainittu vuoden 1995 lakia, jonka 2 §:ssä määritettiin CIP:n päätöksessä nro 13/92 säädetyn tariffin voimassaoloaika, Alcoa viittasi kuitenkin nimenomaisesti mainittuun lakiin kannekirjelmässään, ja se katsoi sopivaksi lainata katkelmaa, joka ilmentää Alcoan huomautuksia. Lainatun katkelman mukaan Alumix SpA:n yksityistäminen edellytti Italian hallituksen tukea, jotta ENELin kanssa voitaisiin määrittää kyseessä olevia kahta tehdasta koskeva sähköenergiatariffi siten, että mahdollisesti laaditaan tulevaisuutta varten pitkäaikainen (10 vuotta) sopimus eurooppalaisittain kilpailukykyisillä hinnoilla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jatkoi tätä lainausta ja lisäsi, että CIP:n päätöksen nro 13/92 mukainen lisämaksujen erityiskohtelu lakkautettiin 31.12.2005 lähtien ja saatettiin mainitun ajankohdan jälkeen yhdenmukaiseksi muiden käyttäjien kohtelun kanssa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsi vielä valituksenalaisen tuomion 14 ja 65 kohdassa, että Alcoan kahdelta tehtaalta laskutetun tariffin voimassaoloaikaa jatkettiin vuoden 2005 lailla 31.12.2010 saakka.

41 Alcoa ei riitauta näitä toteamuksia eikä väitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi ottanut tosiseikaston huomioon vääristyneellä tavalla.

42 On korostettava, että koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ottanut tosiseikastoa huomioon vääristyneellä tavalla, sillä oli yksinomainen toimivalta arvioida se. Se saattoi näin oikeudelliseen virheeseen syyllistymättä todeta valituksenalaisen tuomion 106 kohdassa, että komission kyseessä olevaa sähkötariffia vuosina 1996–2005 koskeva arviointi oli laadittu siten, että siinä otettiin huomioon markkinaolosuhteet sellaisina kuin ne olivat kyseisen ajanjakson osalta komission tarkasteltavissa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä myöskään, kun se tuomionsa 107 kohdassa hyväksyi komission näkemyksen lainatessaan komission riidanalaisessa päätöksessä käyttämiä sanoja, joiden mukaan mainitun tariffin hyväksyminen Alumix-päätöksessä oli soveltamisajaltaan rajallinen juuri siksi, että se perustui tietyllä hetkellä vallinneiden taloudellisten olosuhteiden arviointiin, ja sen ei näin ollen voida väittää kattavan vuoden 2005 lailla säädettyä toimenpiteen voimassaoloajan jatkamista.

43 Niinpä sekä ensimmäisen valitusperusteen neljäs osa että toisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä.

Ensimmäisen valitusperusteen neljännessä osassa ja toisen valitusperusteen kolmannessa osassa esitetty näkemys, jonka mukaan Alumix-päätöksessä tutkittuun sähkötariffiin ei ollut tehty olennaisia muutoksia

Asianosaisten lausumat

44 Alcoa väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi virheellisesti perusteettomana sen esittämän väitteen, jonka mukaan sähkötariffin hallinnointiin vuosina 1999 ja 2004 tehdyt muutokset eivät olleet olennaisia vaan pelkästään teknisiä. Se katsoo, että ENELin suorittama hyvitys ja tariffin hallinnoinnin siirtäminen tasauskassalle eivät olleet muuttaneet Alumix-päätöksessä suoritettua arviointia, jonka

mukaan kyseinen tariffi ei ollut tukea. Nämä muutokset olivat koskeneet yksinomaan tariffin myöntämistapaa ja sen myöntävää tahoa, kun taas olennaista seikkaa eli tariffia ei ollut missään vaiheessa muutettu.

45 Komissio esittää vastaväitteenä, ettei siirtymistä tilanteesta, jossa Alcoa maksoi toimittajalleen Alumix-päätöksessä hyväksytyn suosituimmuustariffin mukaisesti, tilanteeseen, jossa Alcoa maksoi toimittajansa vapaasti asettaman hinnan, minkä jälkeen tasauskassa suoritti sille korvauksen sen nettokustannusten saattamiseksi mainitun suosituimmuustariffin tasolle, voida pitää pelkkinä teknisinä muutoksina.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti valituksenalaisen tuomion 64 ja 65 kohdassa, että komissio tukeutui todetessaan alustavasti sen, että Alcoa sai etua, yhtäältä vuoden 1995 laissa tarkoitetun tariffin voimassaoloajan jatkamiseen vuoteen 2010 saakka, sillä varauksella, että sitä voidaan korottaa korkeintaan neljällä prosentilla, ja toisaalta kyseisen tariffin hallinnoinnin siirtämiseen tasauskassalle, joka korvasi suoraan Alcoalle sen tehtailta laskutetun sähkötariffin ja mainitussa laissa tarkoitetun tariffin välisen erotuksen. Alcoa ei ole riitauttanut näitä kahta asian tosiseikastoa koskevaa toteamusta, jotka koskevat vuoden 2005 lain 11 §:n 11 momentilla sekä Autorità per l'energia elettrica e il gasin 9.8.2004 tekemällä päätöksellä nro 148/04 ja 13.10.2005 tekemällä päätöksellä nro 217/05 tehtyjä muutoksia.

47 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti valituksenalaisen tuomion 68 kohdassa, että korvaamistapa liittyi itse Alcoan hyväksi sovelletun suosituimmuustariffin luonteeseen ja että komissio saattoi näin ollen perustellusti pitää mahdollisena, että se merkitsee edun antamista, joka on yksi edellytys toimenpiteen pitämiselle EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna tukena.

48 Tämä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi ilmentää unionin tuomioistuimen lähestymistapaa, jonka mukaan tuen rahoitustapa voi tehdä koko tukijärjestelmän yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, joten tukea ei tällaisessa tapauksessa voida tarkastella erillään sen rahoitustavan vaikutuksista (ks. yhdistetyt asiat C-261/01 ja C-262/01, van Calster ym., tuomio 21.10.2003, Kok., s. I-12249, 49 kohta).

49 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi käsiteltävässä asiassa valituksenalaisen tuomion 107 ja 131 kohdassa riidanalaisesta päätöksestä ilmenevän, että vuoden 2005 laissa tarkoitetun tariffin rahoitustavan vertaaminen vuoden 1995 laissa tarkoitettuun tariffiin ilmentää siirtymistä markkinatariffista tariffiin, josta on annettu valtion varoilla rahoitettu alennus.

50 Kun otetaan huomioon riidanalaisesta päätöksestä ilmenevät rahoitustavan muuttamisen mahdolliset seuraukset valtiontukisäännösten kannalta, on todettava, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 130 kohdassa, ettei riidanalaisessa päätöksessä tutkittu toimenpide ollut sama kuin Alumix-päätöksessä tutkittu, ja hylätessään valituksenalaisen tuomion 134 kohdassa perusteettomana Alcoan väitteen siitä, etteivät nämä muutokset olleet olennaisia.

51 Näin ollen Alcoan ensimmäisen valitusperusteen neljännellä osalla ja toisen valitusperusteen kolmannella osalla esittämä näkemys siitä, etteivät kyseiset muutokset olleet olennaisia, on hylättävä perusteettomana.

52 Ensimmäinen ja toinen valitusperuste on tutkittava näiden toteamusten valossa.

Alumix-päätöksen riittämätöntä huomioon ottamista koskeva ensimmäinen valitusperuste

53 Alcoa vaatii ensimmäisellä valitusperusteellaan toteamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että komissio saattoi aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn tutkimatta sitä, olivatko Alumix-päätökseen sisältyvät toteamukset menettäneet merkityksensä. Kyseinen valitusperuste jakautuu kuuteen osaan. Ensimmäisellä osalla Alcoa moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on rajoittanut kyseisen toimenpiteen valtiontueksi luokittelemista koskevan valvontansa ilmeiseen virheeseen. Toinen osa koskee oikeuskäytännön sekä oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden sivuuttamista. Kolmannella osalla vaaditaan toteamaan se, että kaksi pääseikkaa, joihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tukeutui todetessaan, että komissiolla oli oikeus aloittaa muodollinen tutkintamenettely, olivat riittämättömiä. Neljäs osa, joka koskee Alumix-päätöksen ajallista ulottuvuutta, on hylätty tämän tuomion 43 kohdassa. Viides osa koskee hyvän hallinnon periaatteen ja kuulluksi tulemista koskevan oikeuden loukkaamista. Kuudes osa koskee perusteluvelvollisuuden laajuuden arvioimista virheellisesti.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittaman tuomioistuinvalvonnan rajoittamista virheellisesti ilmeiseen virheeseen koskeva ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

– Asianosaisten lausumat

54 Alcoa esittää ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisellä osalla, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki erityisesti valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa oikeudellisen virheen, kun se rajoitti riidanalaista päätöstä koskevan valvontansa siihen, oliko kyseisen toimenpiteen luokittelemisessa valtiontueksi tapahtunut ilmeistä virhettä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei näin käyttänyt tuomioistuimelle kuuluvaa valvontavaltaa tilanteessa, jossa tuomioistuimen tarjoamalla oikeussuojalla on olennainen merkitys yritysten suojaamisessa väärinkäyttönä pidettäviä muodollisia tutkintamenettelyjä vastaan.

55 Alcoa korostaa eroa sen välillä, koskeeko aloitettava muodollinen tutkintamenettely toimenpiteitä, joista on nimenomaisesti todettu, etteivät ne ole tukea, vai toimenpiteitä, joista tällaista toteamusta ei ole tehty. Se väittää, että komissiota koskevat ensimmäisessä tapauksessa korostetut muodollisen tutkintamenettelyn aloittamiseen liittyvää alustavaa tutkintaa koskevat velvoitteet ja perusteluvelvoitteet.

56 Komissio esittää vastauksena tähän, että sen mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi asianmukaista eli alustavaan päätökseen sovellettavaa valvonnan tasoa.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

57 On huomattava, että EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisessa tukien alustavan tutkinnan vaiheessa, jota säännellään asetuksen N:o 659/1999 4 ja 5 artiklassa, tavoitteena on tehdä komissiolle mahdolliseksi muodostaa alustava näkemyksensä kyseisen tuen täydellisestä tai osittaisesta soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Kyseinen vaihe eroaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta tutkintavaiheesta, jota säännellään mainitun asetuksen 6 ja 7 artiklassa ja jonka tavoitteena on tehdä komissiolle mahdolliseksi saada käyttöönsä täydelliset tiedot kaikista asiaan liittyvistä seikoista (ks. asia C-390/06, Nuova Agricast, tuomio 15.4.2008, Kok., s. I-2577, 57 kohta).

58 Kuten asetuksen N:o 659/1999 6 artiklasta ilmenee, muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös sisältää komission alustavan arvion ehdotetun toimenpiteen tukiluonteesta ja syyt, jotka synnyttävät epäilyn sen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

59 Tässä yhteydessä on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 58–60 kohdassa aivan oikein alustavan tutkinnan vaiheen merkityksestä, kun se korosti sen eroavan muodollisesta tutkintamenettelystä.

60 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti muun muassa riidanalaisen tuomion 58 kohdassa aivan oikein, että komission on aloitettava muodollinen tutkintamenettely, ellei se ole ensimmäisen tutkinnan aikana pystynyt saamaan varmuutta kyseessä olevan toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

61 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa aivan oikein, että sen suorittaman, muodollisen tutkintamenettelyn aloittamispäätöstä koskevan laillisuusvalvonnan on välttämättä oltava rajoitettua, ja päätteli mainitun tuomion 62 kohdassa aivan oikein, että unionin tuomioistuinten valvonta rajoittuu tällaisesta päätöksestä nostetun kanteen, jolla kantajat riitauttavat komission arvion riidanalaisen toimenpiteen luokittelemisesta valtiontueksi, tapauksessa sen tutkimiseen, onko komissio tehnyt ilmeisiä arviointivirheitä.

62 Alcoan väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi komission tekemän aikaisemman Alcoaa koskevan päätöksen eli Alumix-päätöksen vuoksi pitänyt suorittaa käsiteltävässä asiassa syvällisempi arviointi eikä rajoittaa valvontaansa ilmeiseen arviointivirheeseen, ei voi menestyä, koska – kuten tämän tuomion 50 kohdassa on esitetty – ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi aivan oikein, ettei riidanalaisessa päätöksessä kyseessä ollut toimenpide ollut sama kuin Alumix-päätöksessä tutkittu toimenpide.

63 Näin ollen ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä perusteettomana.

Oikeuskäytännön sekä oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden jättämistä huomioon ottamatta koskeva ensimmäisen valitusperusteen toinen osa

– Asianosaisten lausumat

64 Alcoa esittää ensimmäisen valitusperusteen toisella osalla, että sovellettavasta valvonnan tasosta riippumatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, koska se ei ottanut huomioon oikeuskäytäntöä eikä oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita, jotka edellyttävät sen samassa asiassa aikaisemmin tekemien päätösten ottamista huomioon.

65 Alcoan mukaan asiassa C-47/91, Italia vastaan komissio, 5.10.1994 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-4635, Kok. Ep. XVI, s. I-147) seuraa, että komission on otettava huomioon Alumix-päätös ja tutkittava uudelleen, olivatko sen perusteena olleet seikat muuttuneet. Alcoan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 70 kohdassa, ettei komission tarvinnut ratkaista, ”olivatko seikat, joihin se oli Alumix-päätöksessä tukeutunut sen toteamiseksi, ettei kyseessä ollut etu, vielä pätevät”. Alcoa tukeutuu yhdistetyissä asioissa C-182/03 ja C-217/03, Belgia ja Forum 187 vastaan komissio, 22.6.2006 annettuun tuomioon (Kok., s. I-5479) ja lisää, että sillä oli oikeus luottaa olettamaan, jonka mukaan komission Alumix-päätöksessä tekemät päätelmät eivät muutu, jos niiden perusteena olleet tosiseikat pätevät edelleen.

66 Komission mukaan velvoitetta Alumix-päätöksen huomioon ottamiseen ei ollut.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

67 Edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio annetun tuomion 24 kohdassa todetaan, että silloin, kun komission käsiteltävänä on yksittäinen tuki, jonka väitetään olevan myönnetty aiemmin hyväksytyn ohjelman mukaisesti, komissio ei voi heti tarkastella sitä suoraan EY:n perustamissopimuksen kannalta. Sen on ennen menettelyn aloittamista vain tarkastettava, kuuluuko tuki yleiseen ohjelmaan ja täyttääkö se kyseistä ohjelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä määrätyt ehdot. Jollei komissio menettelisi näin, se voisi kunkin yksittäisen tuen tutkimisen yhteydessä puuttua tukiohjelman hyväksymisestä tekemäänsä päätökseen sekä loukata luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteita.

68 On kuitenkin todettava, että käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva toimenpide ei ole – toisin kuin edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio annetussa tuomiossa tutkittu toimenpide – yleiseen tukiohjelmaan kuuluva yksittäinen tuki. Kuten tämän tuomion 50 kohdassa on todettu, kyseessä oleva toimenpide ei ole sama kuin komission aikaisemmassa päätöksessä eli Alumix-päätöksessä tutkittu toimenpide.

69 Tästä seuraa, että edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio esitetyt toteamukset yleiseen tukiohjelmaan kuuluvista yksittäisistä tuista eivät ole käsiteltävän asian kannalta merkityksellisiä.

70 Alcoa tukeutuu myös edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Belgia ja Forum 187 vastaan komissio annettuun tuomioon perusteena sille, että se saattoi oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden perusteella odottaa, että komissio pitäytyy Alumix-päätökseen sisältyvissä toteamuksissaan.

71 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että unionin lainsäädäntö on selvää ja että sen soveltaminen on yksityisten ennakoitavissa (ks. mm. em. yhdistetyt asiat Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 69 kohta ja asia C-67/09 P, Nuova Agricast ja Cofra v. komissio, tuomio 14.10.2010, Kok., s. I-9811, 77 kohta). Mahdollisuus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen on kaikilla henkilöillä, joille unionin toimielimen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia, jotka perustuvat toimielimen asiassa antamiin täsmällisiin vakuutteluihin. Sen sijaan silloin, kun huolellinen ja harkitseva taloudellinen toimija voi ennakoida sellaisen unionin toimenpiteen toteuttamisen, joka voi vaikuttaa sen etuihin, se ei voi vedota tähän periaatteeseen, kun tällainen toimenpide toteutetaan (ks. em. yhdistetyt asiat Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 147 kohta; asia C-519/07 P, komissio v. Koninklijke FrieslandCampina, tuomio 17.9.2009, Kok., s. I-8495, 84 kohta ja asia C-537/08 P, Kahla Thüringen Porzellan v. komissio, tuomio 16.12.2010, Kok., s. I-12917, 63 kohta).

72 Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Belgia ja Forum 187 vastaan komissio annetun tuomion 71 kohdasta ilmenee, että komissio oli muuttanut mainitussa tuomiossa arviointiaan kyseessä olleesta toimenpiteestä pelkästään perustamissopimuksen valtiontukisääntöjen tiukemman soveltamisen perusteella. Mainitun tuomion 161 ja 167 kohdassa todettiin, että kantajat saattoivat olettaa, että päätöksessä, jossa komissio peruuttaa aiemman kantansa, annetaan niille riittävästi aikaa, jotta ne voivat ottaa tämän kannan muutoksen tosiasiallisesti huomioon, ja että luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste oli perusteltu.

73 Mainittua oikeuskäytäntöä ei voida kuitenkaan soveltaa käsiteltävään asiaan, koska – kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi aivan oikein valituksenalaisen tuomion 107 kohdassa – komissio ei riidanalaisessa päätöksessä aseta kyseenalaiseksi arviointiaan Alumix-päätöksessä tutkitusta toimenpiteestä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti samassa kohdassa aivan oikein, että komissiolla oli ollut epäilyksiä vuoden 2005 laissa tarkoitetusta sähkötariffista yhtäältä sen Alumix-päätöksessä esittämien toteamusten soveltamisajan rajallisuuden vuoksi, sillä ne liittyivät tietyllä hetkellä vallinneisiin olosuhteisiin, ja toisaalta mainitussa päätöksessä tarkoitettuun tariffiin tehtyjen muutosten vuoksi.

74 Niinpä Alumix-päätös ei ole voinut synnyttää perusteltua luottamusta siihen, että komission siinä esittämät toteamukset voitaisiin laajentaa koskemaan vuoden 2005 laissa tarkoitettua tariffia.

75 Tästä seuraa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin loukannut Alcoan perusteltua luottamusta katsoessaan valituksenalaisen tuomion 70 kohdassa, ettei komission tarvinnut tutkia, olivatko seikat, joihin se oli Alumix-päätöksessä tukeutunut todetakseen, ettei kyseessä ollut etu, edelleen pätevät.

76 Oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamisesta on todettava, että Alcoa on vain maininnut tämän periaatteen yksilöimättä sitä loukkaavia valituksenalaisen tuomion perusteluja tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointeja. Niinpä kyseinen väite on hylättävä.

77 Näistä syistä ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä.

Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen perusteluna käytettyjen seikkojen riittämättömyyttä koskeva ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa

– Asianosaisten lausumat

78 Ensimmäisen valitusperusteen kolmannella osalla Alcoa esittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen valituksenalaisen tuomion 67 ja 68 kohdassa, kun se tukeutui olennaisilta osin kahteen seikkaan todetakseen, että komissio saattoi aloittaa Alcoalle myönnettyjä sähköntoimitustariffeja koskevan muodollisen tutkintamenettelyn. Nämä kaksi seikkaa ovat yhtäältä tariffien rahoittaminen

valtion varoilla ja toisaalta korvauksen suorittaminen Alcoalle tasauskassan soveltamalla järjestelyllä, jonka seurauksena Alcoan maksettava lopullinen sähköntoimitustariffi oli edullisempi kuin tariffi, joka sen olisi pitänyt maksaa ilman mainittua järjestelyä. Alcoa väittää, että nämä kaksi seikkaa ovat riittämättömiä, sillä ne olivat olemassa jo Alumix-päätöksen tekemisen aikaan, eivätkä ne olleet esteenä komission toteamukselle, jonka mukaan kyse ei ollut tuesta. Se korostaa tässä yhteydessä ensinnäkin, että valtio oli velvoittanut ENELiä, josta sen omistusosuus oli 100 prosenttia, noudattamaan Alcoaan sovellettavia suosituimmuustariffeja ja näin ollen rahoittanut ne, ja toiseksi, että tariffeista seurasi täysin muodollisella tavalla ”alennus” yleisesti sovellettavista tariffeista.

79 Komission mukaan Alcoa vain toistaa kolmannella osalla muita argumenttejaan.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

80 On todettava, ettei Alcoa mainitse niitä seikkoja, jotka sen mukaan ovat yhteisiä vuoden 1995 lakiin ja vuoden 2005 lakiin perustuvalle tariffille, koskevassa esittelyssään ensiksi mainittuun tariffiin vuosina 1999 ja 2004 tehtyjä riitauttamattomia muutoksia.

81 Näin se jättää mainitsematta, että siltä vuoden 1995 lain nojalla laskutettu tariffi korvattiin valituksenalaisen tuomion 15, 65 ja 66 kohdasta ilmenevällä tavalla tariffilla, jota oli alennettu tasauskassan hallinnoimalla veronluonteisella maksulla rahoitetun korvauksen avulla.

82 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 50 kohdassa mainittu näiden seikkojen merkitys tueksi luokittelussa, on katsottava, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä, kun se korosti niitä.

83 Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 68 kohdassa aivan oikein, että jo korvausjärjestelmän olemassaolon toteaminen oli peruste sille, ettei komissio voinut alustavassa tutkinnassa sulkea pois sitä, että Alcoa sai EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua etua.

84 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 58 kohdassa aivan oikein, että jos komissio ei kykene alustavassa tutkinnassa ratkaisemaan kaikkia sitä kysymystä, onko tutkittava toimenpide EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tuki, koskevaan arviointiin liittyviä vaikeuksia, sen on aloitettava muodollinen tutkintamenettely, ellei se ole alustavassa tutkinnassa vakuuttunut siitä, että kyseinen toimenpide, jos sen katsotaan merkitsevän tukea, joka tapauksessa soveltuu yhteismarkkinoille (ks. analogisesti myös asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-431/07 P, Bouygues ja Bouygues Télécom v. komissio, tuomio 2.4.2009, Kok., s. I-2665, 61 kohta). Tässä tilanteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi valituksenalaisen tuomion 70 kohdassa kyseiseen 58 kohtaan viitaten pätevästi päätellä olennaisilta osin, että sen, vastasiko tehtaille myönnetty tariffi markkinatariffia, ratkaiseminen edellytti monitahoista taloudellista arviointia ja että siihen liittyi epäilyksiä, jotka on tarkoituksenmukaisempaa käsitellä muodollisessa tutkintamenettelyssä.

85 Niinpä ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa on hylättävä perusteettomana.

Hyvän hallinnon periaatteen ja oikeuden tulla kuulluksi loukkaamista koskeva ensimmäisen valitusperusteen viides osa

– Asianosaisten lausumat

86 Alcoa esittää, ettei Italian tasavallalla ollut alustavan tutkintamenettelyn aikana mahdollisuutta esittää huomautuksiaan kyseessä olevan toimenpiteen luokittelemisesta uudeksi tueksi ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, koska se ei todennut, että komissio loukkasi näin hyvän hallinnon periaatetta ja oikeutta tulla kuulluksi.

87 Komissio väittää Alcoan esittävän tässä yhteydessä uuden perusteen, johon se ei ollut vedonnut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja joka on tästä syystä jätettävä tutkimatta. Se esittää lisäksi, että Italian tasavaltaa joka tapauksessa kuultiin kyseessä olevan toimenpiteen luokittelemisesta uudeksi tueksi, kuten valituksenalaisen tuomion 40 kohdasta ilmenee.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

88 On huomattava, että unionin tuomioistuin on valitusasioissa lähtökohtaisesti toimivaltainen tutkimaan ainoastaan oikeudellisen ratkaisun, jonka tosiseikkojen osalta toimivaltainen tuomioistuin on tehnyt sille esitetyistä perusteista (ks. mm. asia C-266/05 P, Sison v. neuvosto, tuomio 1.2.2007, Kok., s. I-1233, 95 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Asianosainen ei siten voi lähtökohtaisesti esittää ensimmäistä kertaa unionin tuomioistuimessa perustetta, jota se ei ole esittänyt unionin yleisessä tuomioistuimessa, koska näin unionin tuomioistuin voisi valvoa unionin yleisen

tuomioistuimen ratkaisun laillisuutta ottamalla huomioon perusteet, joita tämä ei ole käsitellyt.

89 Tässä yhteydessä on todettava valituksenalaisesta tuomiosta ilmenevän, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkinut Alcoan ensimmäisen valitusperusteen viidennessä osassa esiin tuomia ongelmia Alcoan esittämän argumentin johdosta.

90 On totta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki valituksenalaisen tuomion 39 ja 40 kohdassa, oliko Italian tasavalta ottanut kantaa kyseessä olevan toimenpiteen luokittelemiseen uudeksi tueksi, mutta se tutki tämän komission esittämän väitteen, jolla komissio vaatii kanteen jättämistä tutkimatta ensimmäisessä oikeusasteessa sen vuoksi, ettei Italian tasavalta ollut vastustanut tätä luokittelemista riittävän selkeästi, arvioinnin yhteydessä.

91 Niinpä on todettava, ettei ensimmäisen valitusperusteen viidettä osaa voida ottaa tutkittavaksi.

Perusteluvelvollisuuden laajuuden arvioimista virheellisesti koskeva ensimmäisen valitusperusteen kuudes osa

– Asianosaisten lausumat

92 Alcoa esittää ensimmäisen valitusperusteen kuudennella osalla, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi väärin komissiolle kuuluvan perusteluvelvollisuuden laajuuden. Kun otetaan huomioon muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen peruuttamattomat seuraukset ja se, että käsiteltävässä asiassa oli annettu aikaisempi

komission päätös eli Alumix-päätös, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi Alcoan mukaan virheellisesti, ettei mainitun päätöksen ja riidanalaisen päätöksen välillä tapahtunut kannanmuutos edellyttänyt perustelemista. Perustelujen riittämättömyys vaikeutti valittajan mukaan oikeudellista arviointia ja riidanalaisen päätöksen valvontaa. Alcoan mukaan riidanalaiseen päätökseen olisi pitänyt sisältyä kattava alustava arviointi mahdollisista taloudellisista muutoksista Alumix-päätökseen nähden.

93 Komission mukaan käsiteltävä osa on hylättävä perusteettomana.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

94 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei Alcoan väitteiden vastaisesti todennut valituksenalaisessa tuomiossa, ettei Alumix-päätöksen ja riidanalaisen päätöksen välillä tapahtunut kannanmuutos edellytä perustelemista.

95 Vaikuttaa siltä, että Alcoa tarkoittaa väitteellään perusteluvelvollisuuden laajuuden virheellisestä arvioimisesta valituksenalaisen tuomion 78–89 kohtaa. Niiden joukosta Alcoa tarkoittaa julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 127 kohdassa esittämällä tavalla täsmällisemmin sanottuna valituksenalaisen tuomion 88 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi väitteen siitä, että komissio olisi laiminlyönyt velvoitteensa perustella riidanalainen päätös Alumix-päätöksessä sovellettujen kriteerien kannalta.

96 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen unionin toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille toimenpide on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen (ks. mm. asia C-89/08 P, komissio v. Irlanti, tuomio 2.12.2009, Kok., s. I-11245, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

97 On todettava, että – kuten Alcoa itse tunnustaa – ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi valituksenalaisen tuomion 78 kohdassa aivan oikein EY 253 artiklassa tarkoitettuun perusteluvelvollisuuteen ja sen asettamiin vaatimuksiin.

98 Alcoa moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kuitenkin siitä, ettei se todennut riidanalaisen päätöksen perusteluja riittämättömiksi siltä osin kuin kyse on sen suhteesta Alumix-päätökseen. Alcoan mukaan komission olisi pitänyt selittää, miltä osin riidanalainen päätös erosi Alumix-päätöksestä.

99 On todettava, että moite perustuu olettamaan, jonka mukaan riidanalainen päätös koski Alumix-päätöksessä tutkittua tariffia, jolloin toisenlaiseen päätelmään johtavien seikkojen yksityiskohtainen arviointi olisi ollut tarpeen.

100 Kuten tämän tuomion 50 kohdassa on todettu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei kuitenkaan tehnyt virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 130 kohdassa, ettei riidanalaisessa päätöksessä tutkittu toimenpide ollut sama kuin Alumix-päätöksessä tutkittu toimenpide.

101 Tästä seuraa, kuten valituksenalaisen tuomion 88 kohdasta ilmenee, ettei komission Alumix-päätöksessä tekemän taloudellisen arvioinnin ja syiden, joiden vuoksi kyseistä päätöstä ei voitu enää soveltaa, yksityiskohtainen tutkiminen ollut tarpeen.

102 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 79 kohdassa aivan oikein, että komissio saattoi toimenpiteen, jota ei ollut aikaisemmin tutkittu, alustavan tutkinnan vaiheessa rajoittua esittämään asiaan liittyvät oikeudelliset seikat ja tosiseikat lyhyesti, alustavan arvion kyseisestä valtion toimenpiteestä sen tukiluonteen arvioimiseksi sekä syyt, joiden johdosta oli syytä epäillä toimenpiteen soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

103 Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan valituksenalaisen tuomion 81 ja 82 kohdassa, että komissio oli perustellut riittävästi riidanalaisen päätöksen, koska se oli esittänyt selvästi perusteet, joiden vuoksi se katsoi alustavasti, että kyseessä oleva toimenpide oli tuki, ja todennut, että sillä oli vakavia epäilyjä sen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

104 Niinpä ensimmäisen valitusperusteen kuudes osa on hylättävä perusteettomana.

105 Koska mitään Alcoan ensimmäisen valitusperusteensa yhteydessä esittämistä väitteistä ei hyväksytä, ensimmäinen valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Uusia tukia koskevan menettelyn virheellistä soveltamista koskeva toinen valitusperuste

106 Toinen valitusperuste jakautuu neljään osaan. Ensimmäinen osa koskee yhteismarkkinoille soveltuvan tuen soveltamisajan jatkamista koskevan oikeuskäytännön virheellistä soveltamista. Toisella osalla, joka on tutkittu tämän tuomion 37–43 kohdassa, Alcoa moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se tulkitsi väärin Alumix-päätöksen ajallista sovellettavuutta. Kolmannella osalla vaaditaan toteamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se hyväksyi uusia tukia koskevan menettelyn soveltamisen vuosina 1999 ja 2004 tehtyjen teknisten muutosten perusteella. Neljäs osa koskee oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkaamista.

Yhteismarkkinoille soveltuvan tuen soveltamisajan jatkamista koskevan oikeuskäytännön virheellistä soveltamista koskeva toisen valitusperusteen ensimmäinen osa

– Asianosaisten lausumat

107 Alcoan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 128 kohdassa, että tilanteeseen voitiin soveltaa yhdistetyissä asioissa T-127/99, T-129/99 ja T-148/99, Diputación Foral de Álava ym. vastaan komissio, 6.3.2002 annettua tuomiota (Kok., s. II-1275) ja että sen mukaan toimenpiteen voimassaoloajan jatkaminen voi itsessään muuttaa toimenpiteen uudeksi tueksi. Alcoa korostaa, että mainittu tuomio koski yhteismarkkinoille soveltuvaa tukea. Sen mukaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi tueksi jo luokitellun toimenpiteen ja toimenpiteen, jonka ei ole katsottu olevan tuki, välillä on kuitenkin perustavanlaatuinen ero. Yhteismarkkinoille soveltuvan tuen tapauksessa soveltamisajan rajoittaminen on sen mukaan yksi syistä, joiden perusteella tuen soveltuvuus on

mahdollista todeta. Sen jatkamisella voidaan siten vain muuttaa kyseessä oleva tuki uudeksi tueksi. Sen sijaan silloin, jos on todettu, ettei kyseessä ole tuki, markkinaolosuhteiden muuttuminen voi muuttaa toimenpiteen tueksi, mutta toimenpiteen voimassaolon jatkamisella sellaisenaan ei voi olla tällaista vaikutusta. Tällöin on sovellettava asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa, jossa edellytetään, että toimenpidettä pidetään uuden tuen sijasta voimassa olevana tukena.

108 Komissio puolestaan väittää, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt virhettä, kun se katsoi, että vuoden 1995 laissa tarkoitetun tariffin voimassaoloajan jatkaminen oikeutti pitämään kyseistä toimenpidettä uutena tukena.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

109 On todettava, että edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Diputación Foral de Álava ym. vastaan komissio annettu tuomio koski tukea, joka oli otettu käyttöön ennen kyseessä olleen jäsenvaltion liittymistä yhteismarkkinoihin ja joka oli siten voimassa oleva tuki. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että kyseistä tukea oli sen voimassaoloajan muuttamisen – kyseisessä tapauksessa jatkamisen – vuoksi pidettävä uutena tukena.

110 Tästä voimassa olevana tukena pidettävän toimenpiteen voimassaoloajan jatkamista koskevasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei kuitenkaan seuraa sitä, että sitä voitaisiin soveltaa toimenpiteeseen, jonka ei sen sijaan ole katsottu merkitsevän tukea. Ainoastaan se, että tällainen toimenpide on edelleen käytössä, mahdollisesti sen käyttöön ottamisesta annetun säännöksen voimassaolon pidentämisen seurauksena, ei voi muuttaa sitä valtiontueksi.

111 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei kuitenkaan katso, että pelkkä komission tukea merkitsemättömäksi luokitteleman toimenpiteen voimassaoloajan jatkaminen muuttaisi sen uudeksi tueksi. Se vain mainitsee valituksenalaisen tuomion 129 kohdassa, että komission suorittama toimenpiteen, jonka voimassaoloaikaa on jatkettu, tutkiminen voi tapahtua vain uusiin tukiin sovellettavan menettelyn mukaisesti.

112 On todettava, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tukeutunut käsiteltävässä asiassa yksinomaan vuoden 2005 lailla toteutettuun Alcoalle myönnetyn suosituimmuustariffin jatkamiseen todetessaan valituksenalaisen tuomion 133 kohdassa, ettei komissio tehnyt ilmeistä arviointivirhettä, kun se tutki kyseessä olevan toimenpiteen uusiin tukiin sovellettavien säännösten mukaisesti, vaan se korosti tuomionsa 131 ja 132 kohdassa myös muutoksia, jotka Italian tasavalta oli tehnyt kyseisen toimenpiteen sisältöön.

113 Tästä seuraa, ettei asiassa voida soveltaa asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa, jonka mukaan voimassa olevina tukina on pidettävä tukia, joista voidaan osoittaa, etteivät ne käyttöönottohetkellä vielä olleet tukia, mutta jotka ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä.

114 Tässä tilanteessa – kun otetaan huomioon asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohta – on katsottava, että koska komissio epäili vuoden 2005 laissa tarkoitetun tariffin merkitsevän tukea, sen oli tutkittava se uusiin tukiin sovellettavan menettelyn mukaisesti.

115 Niinpä on katsottava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 133 kohdassa aivan oikein, ettei komissio tehnyt ilmeistä arviointivirhettä, kun se tutki kyseessä olevan toimenpiteen voimassa oleviin tukiin sovellettavan menettelyn sijasta uusiin tukiin sovellettavassa menettelyssä.

116 Niinpä toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä perusteettomana.

Toisen valitusperusteen kolmas osa, jolla vaaditaan sen toteamista, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, koska se hyväksyi vuosina 1999 ja 2004 tehtyjen teknisten muutosten perusteella uusia tukia koskevan menettelyn soveltamisen

– Asianosaisten lausumat

117 Alcoan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti virheellisesti perusteltuna sitä, että komissio sovelsi uusia tukia koskevaa menettelyä siitä syystä, etteivät Alcoalle myönnetyt tariffit enää merkinneet sitä, että ENEL soveltaisi vuoden 1995 laissa säädettyä tariffia, sillä tasauskassa myöntää korvauksen. Alcoan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin laajensi näin riidanalaisen päätöksen, joka koski ainoastaan Alcoalle myönnettyjen tariffien voimassaoloajan jatkamista vuoden 2005 lain perusteella eikä vuosina 1999 ja 2004 tehtyjä täysin teknisiä muutoksia, ulottuvuutta.

118 Alcoa lisää, että näistä muutoksista oli ilmoitettu komissiolle eikä se ollut vastustanut niitä. Alcoan mukaan komissio ei tästä syystä maininnut riidanalaisessa päätöksessä, että vuosina 1999 ja 2004 tehdyt tekniset muutokset oikeuttivat uudelleen tutkimisen. Se ei myöskään maininnut sitä toisessa Alcoalle myönnettyä suosituimmuustariffia koskevassa päätöksessä eli Portovesme-päätöksessä. Lisäksi komissio katsoi valtiontuesta N/490/2000 – Italia, hukkakustannukset sähkösektorilla – 1.12.2004 tehdyssä päätöksessä (EUVL 2005, C 250, s. 9; jäljempänä hukkakustannuksia koskeva päätös), että Alcoan hyväksi myönnetyn kaltaiset tariffit olivat yleiskustannuksia, jotka

voimassa olevia tukia koskeva järjestelmä jo käsitti. Niinpä Alcoa moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se piti hukkakustannuksia koskevaa päätöstä merkityksettömänä, ja siitä, että se tukeutui mainittuihin teknisiin muutoksiin perusteena sille, että komissio sovelsi uusia tukia koskevaa menettelyä.

119 Komission mukaan Alcoa kiistää itse riidanalaisen päätöksen sisällön, kun se katsoo sen koskevan yksinomaan vuoden 1995 lailla säädetyn tariffin voimassaoloajan jatkamista. Sen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei laajentanut riidanalaisen päätöksen ulottuvuutta, kun se totesi, että siirtyminen Alumix-päätöksen taustalla olleesta todellisesta tariffista riidanalaisessa päätöksessä tutkittuun teoreettiseen tariffiin oli olennainen muutos. Lisäksi komissio korostaa, että vastoin Alcoan väitteitä se oli kyseenalaistanut vuosina 1999 ja 2004 toteutetut tekniset muutokset Portovesme-päätöksessä nimenomaan aloittamalla mainitun päätöksen taustalla olevassa asiassa muodollisen tutkintamenettelyn. Hukkakustannuksia koskevasta päätöksestä komissio esittää, että se koskee ENELin hukkakustannuksia eikä ole merkityksellinen Alcoalle sähkötariffina myönnettyjen etujen kannalta.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

120 Alcoa ei ole valituksessaan riitauttanut valituksenalaiseen tuomioon sisältyvää asian tosiseikastoa eikä riidanalaisen päätöksen esittelyä. Se on vain esittänyt tämän tuomion 14 kohdassa mainitun täsmennyksen, jota komissio ei ole riitauttanut ja jonka mukaan vuoden 1995 laissa tarkoitettuun tariffiin tehdyt muutokset tapahtuivat vuonna 1999 eli ennen vuoden 2005 lain antamista.

121 Valituksenalaiseen tuomioon sisältyvästä riidanalaisen päätöksen esittelystä ilmenee, että siinä mainitaan paitsi vuoden 1995 laissa tarkoitetun tariffin voimassaoloajan jatkaminen myös tariffin hallinnointiin tehdyt muutokset eli laskutetun tariffin osittainen palauttaminen veronluonteisella maksulla kerätyistä varoista ja tasauskassan suorittama mainitun tariffin hallinnoiminen.

122 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti valituksenalaisen tuomion 17 kohdassa, että komissio katsoi näiden muutosten perusteella riidanalaisen päätöksen 40–46 perustelukappaleessa, että sen oli tutkittava, onko Alcoalle myönnetty suosituimmuustariffi valtiontuki, kun otetaan huomioon sen merkitsemä tariffin alennus, sen Alcoalle antama taloudellinen etu, sen rahoittaminen valtion varoilla sekä mainitun tariffin vaikutukset kilpailuun ja yhteisön sisäiseen kauppaan.

123 Tästä seuraa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin laajentanut riidanalaisen päätöksen ulottuvuutta, kun se valituksenalaisen tuomion 68 kohdassa arvioi seurauksia edun, jonka komissio totesi aiheutuvan ENELin laskuttaman tariffin ja tariffin, jonka voimassaoloaikaa jatkettiin vuoden 2005 lailla, välisen erotuksen korvaamisesta, käsitteen kannalta.

124 Se ei laajentanut riidanalaisen päätöksen ulottuvuutta myöskään, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 132 kohdassa, ettei kyseessä oleva toimenpide merkinnyt enää sitä, että ENEL soveltaa vuoden 1995 laissa säädettyä, markkinatariffia vastaavaa tariffia, vaan sitä, että tasauskassa myöntää hyvityksen julkisista varoista ENELin laskuttaman tariffin ja vuoden 1995 laissa tarkoitetun tariffin, sellaisena kuin sen voimassaoloaikaa jatkettiin vuoden 2005 lailla, erotuksen korvaamiseksi.

125 Alcoan väitteet, joiden mukaan ensinnäkin mainitut muutokset tapahtuivat ennen vuoden 2005 lain antamista ja toiseksi komissio oli saanut tiedon niistä eikä ollut vastustanut niitä, eivät voi olla esteenä sille, että mainittu toimielin tutkii ne uusiin

tukiin, sellaisina kuin ne määritellään asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohdassa, sovellettavassa menettelyssä. Unionin tuomioistuin on aikaisemmin todennut, että voimassa olevan tai uuden valtiontuen käsite liittyy objektiiviseen tilanteeseen eikä voi olla riippuvainen toimielinten toiminnasta tai lausumista (ks. em. asia komissio v. Irlanti ym., tuomion 72 kohta).

126 Hukkakustannuksia koskevan päätöksen merkityksestä on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 113 kohdassa aivan oikein, ettei se koskenut Alcoan tehtaiden hyväksi suoritettua hyvitystä vaan järjestelmää, jonka mukaan ENELille korvattiin sille sähkömarkkinoiden vapauttamisesta aiheutuvat hukkakustannukset.

127 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi aivan oikein valituksenalaisen tuomion 114 kohdassa olennaisilta osin, että vaikka katsottaisiinkin, että komissiolle oli hukkakustannuksia koskevaan päätökseen liittyneessä menettelyssä ilmoitettu Alcoan tehtaiden hyväksi käyttöön otetusta järjestelmästä, Alcoa ei komission sille antamien täsmällisten vakuuttelujen puuttumisen vuoksi voinut katsoa sen perusteella varmuudella, ettei suosituimmuustariffin voimassaoloajan jatkaminen merkitsisi uutta tukea.

128 Tästä seuraa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt virhettä, kun se arvioi hukkakustannuksia koskevan päätöksen vaikutuksen riidanalaiseen päätökseen valituksenalaisen tuomion 112–114 kohdassa ja totesi mainitun tuomion 112 kohdassa, että Alcoan väite oli tehoton.

129 Niinpä toisen valitusperusteen kolmas osa on hylättävä perusteettomana.

Oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkaamista koskeva toisen valitusperusteen neljäs osa

– Asianosaisten lausumat

130 Toisen valitusperusteen neljännellä osalla Alcoa esittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ottanut huomioon oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita, kun se hyväksyi sen, että komissio sovelsi uusia tukia koskevaa menettelyä. Kun otetaan huomioon komission aikaisempi toteamus, jonka mukaan Alcoalle myönnetty tariffi ei ollut tuki, komission olisi Alcoan mukaan pitänyt vähintäänkin soveltaa voimassa olevia tukia koskevaa menettelyä. Alcoa viittaa tässä yhteydessä useisiin komission päätöksiin ja tukeutuu edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Belgia ja Forum 187 vastaan komissio annettuun tuomioon perustuvaan oikeuskäytäntöön.

131 Komissio esittää vastaväitteenä, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jättänyt noudattamatta yleisiä oikeusperiaatteita ja että Alcoa tukeutuu jälleen virheelliseen olettamaan siitä, että vuoden 2005 lain 11 §:n 11 momentilla vain jatkettiin Alumix-päätöksessä tutkitun toimenpiteen voimassaoloaikaa. Komission päätöksillä, joihin Alcoa viittaa, ei komission mukaan ole merkitystä joko siitä syystä, että ne koskevat tuen takaisinperinnän mahdottomuutta, johon käsiteltävässä asiassa ei ole vedottu, tai siitä syystä, että ne koskevat järjestelmien soveltamisen jatkamista niiden käyttöönoton yhteydessä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti, mikä ei ole tilanne käsiteltävässä asiassa.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

132 On todettava, että toisen valitusperusteen neljännellä osalla Alcoa olennaisilta osin toistaa ensimmäisen valitusperusteen toisessa osassa esittämänsä argumentit uusia tukia koskevaan menettelyyn sovellettuina.

133 Yhtäältä on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lainasi valituksenalaisen tuomion 102 ja 103 kohdassa aivan oikein tämän tuomion 71 kohdassa mainittua asian kannalta merkityksellistä oikeuskäytäntöä.

134 Toisaalta tämän tuomion 71–75 kohdassa esitellyistä syistä komission Alumix-päätöksessä tekemät toteamukset eivät voineet saada Alcoaa perustellusti uskomaan, että mainitussa päätöksessä tehdyt päätelmät voitaisiin laajentaa koskemaan riidanalaisessa päätöksessä tutkittua tariffia.

135 Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 108 kohdassa aivan oikein, ettei Alumix-päätös ole voinut synnyttää Alcoassa perusteltua luottamusta siihen sisältyvien päätelmien pysyvyyteen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli saman tuomion 109 kohdassa aivan oikein, ettei komissio ollut loukannut luottamuksensuojan periaatetta, kun se teki riidanalaisen päätöksen, joka perustui uusia tukia koskevaan menettelyyn.

136 Väite oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamisesta on hylättävä tämän tuomion 76 kohdassa esitetystä syystä.

137 Edellä esitetyn perusteella toisen valitusperusteen neljäs osa, samoin kuin koko toinen valitusperuste, on hylättävä.

138 Koska yhtäkään valitusperustetta ei ole hyväksytty, valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

139 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jos valitus on perusteeton. Mainitun työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota tämän työjärjestyksen 118 artiklan nojalla sovelletaan muutoksenhakumenettelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että Alcoa velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska tämä on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Alcoa Trasformazioni Srl velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset